

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

ELŐTERJESZTŐ JAVASLAT

Kner villa épülete Települési Értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

**Határ Győző Városi Könyvtár
Gyomaendrőd, Fő út 230.**

Gyomaendrőd, 2018. március, 28.

Dinyáné Bánfi Ibolya
Intézményvezető

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

A javaslatot benyújtó intézményneve: Határ Győző Városi Könyvtár

Levelezési cím: 5500 Gyomaendrőd, Fő út 230.

Telefonszám: 66/218-370

E-mail cím: varosi.konyvtar@gyomaendrod.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Kner-villa épülete (Kner Nyomdaipari Múzeum)**
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása: **épített környezet**
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: **Gyomaendrőd, Kossuth u. 16.**
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

Települési Értéktár.

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

A múzeum épülete, Kner Imre egykori lakóháza 1925-ben épült Kozma Lajos tervei szerint, népies barokk stílusban.

Kozma Lajos (1884-1948) neves építész, iparművész, grafikus volt. A modern építészet egyik jeles alakja, építészeti munkáit a letisztult formavilág, a funkció szerepének hangsúlyozása jellemezte. Vikár Bélával való találkozására nyomán megismerte és felfedezte a népi motívumokat, melyek használata megfigyelhető későbbi munkássága során is, leginkább a Kner családhoz kapcsolódó munkáiban.

Kner Imre, a világhírű nyomdász, tipográfus 1917-ben kerül kapcsolatba Kozma Lajossal, majd néhány évig tartó közös munka következett, Kozma Lajos megtervezte a gyomai nyomda barokk stílusú könyvdíszait. A Kozma motívumok felhasználásával készült elegáns tipográfiájú kiadványok páratlanok a művészi könyvkiadás terén, méltán hoztak hazai és nemzetközi elismertséget. A közös munka során Kner Imre és Kozma Lajos között barátság szövődött, így amikor Kner Imre arra vállalkozott, hogy családjá számára új házat épít, barátját kérte fel a tervezésre. Kozma az épületek, a lakásbelső és a bútorok tervezéskor szem előtt tartotta a benne élők személyiségét és szokásait, így a Kner-villa építéskor is Kner Imrével közösen tervezte meg a lakóházat.

Az épület „L” alakú, egyszintes, pincével és padlástér beépítéssel. A lakótérben található: előszoba, hall, szalon, könyvtárszoba, konyha, gyermek-és hálószoba, fürdőszoba. A könyvtárszoba és a konyha közötti folyosóról nyílt a kamra, és innen lehetett a pincébe és a padlástérbe jutni. A konyhából és a gyerekszobából ajtó vezetett a teraszra, majd innen lépcsőkön át lehetett a kertbe jutni. A nagy padlástér egy részét beépítették – egy szoba és egy cselédszoba került kialakításra az udvari oldalon. A tetőtér további beépítése, mint lehetősége adott volt, de ez nem történt meg. A pincében alakították ki a mosókonyhát, és a téli tüzelő, valamint a zöldségek tárolására alkalmas helyiségeket. Az épület külső-belső díszítésében visszaköszönnek a barokk könyvdíszek: a kerítés, a ház homlokzatának motívumai mellett különlegesek az ajtók, ablakok díszei és a rozetták.

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

A Kner-villában sok ismert, híres ember megfordult, Knerék a könyvszakmai és a művészeti élet képviselőit (pl. Fülep Lajos, Móra Ferenc, Kodály Zoltán) gyakran látták vendégül otthonukban. Kner Imre feleségével és gyermekeivel (Zsuzsával és Mihállyal) elhurcolásukig, 1944-ig élt a házban. A deportálás, majd Kner Mihály 1945 decemberében bekövetkezett tragikus halála után Haiman György és családja költözött a villába. Az épületet 1952-ben államosították, a helyi tanács kezelésébe került és az 1950-es évek közepétől óvoda működött benne. Az 1960-as évek végén visszakerült a nyomda tulajdonába és 1970-ben megnyílt benne a múzeum.

Az épületet állagának megóvása érdekében – a műemléki felügyelet iránymutatásával és engedélyével – az 1960-as évektől többször végeztek felújítást: betemették a pincét, szigetelték az épületet, teljes cserépcsere történt.

Források:

Vadas József: A Kner-villa Gyomán. Békési Élet 1978/2. p. 185-193.

Petőcz Károly: Az újra megnyitott Kner Nyomda Múzeum és feladatai. Békéscsaba-Gyoma, 1983. (A Kner Nyomda Múzeum füzetek, 6.) p. 5-10.

Füzesné Hudák Julianna: Kner Nyomdaipari Múzeum. Gyomaendrőd, 2002. p. 3-5.

<http://static1.architectforum.hu/files2012/n00/02/84/97/kozma-lajos-epiteszete-az-1920-as-evekben-neobarokk-vagy-art-deco.pdf> (megtekintés 2018.03.20.) p. 40-44.

<http://www.mazsihisz.hu/2017/09/09/tizenket-komives--kozma-lajos-10918.html> (megtekintés 2018.03.20.)

<http://hgyvk.hu/index.php/component/content/article/21-adatbazis/digitalizalt-dokumentumok/gyoma-tortenete/494-gyomai-fotok?Itemid=143>

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Az egykori Kner-villa műemlék épület, helyi védettséget élvez. Gyomaendrőd egyik legszebb épülete. Tervezője és egykori lakója miatt is értékes, különleges. Kivitele, története, a település életében betöltött jelentős szerepe miatt is értékes épület.

Cím:
 5500 Gyomaendrőd,
 Fő út 230.

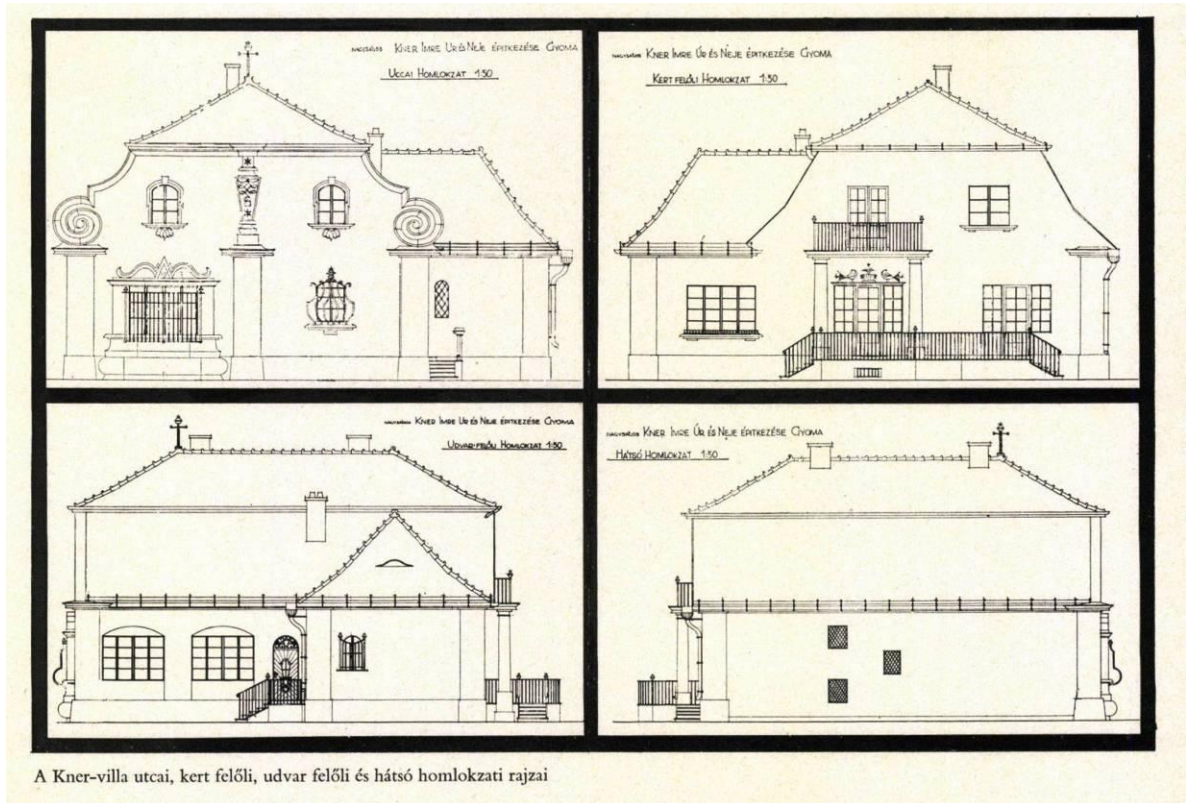
Nyitvatartás:
 Hétfő - Péntek: 9-17-ig
 Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
 +36-66/218-370

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja.

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

Cím:
5500 Gyomaendrőd,
Fő út 230.

Nyitvatartás:
Hétfő - Péntek: 9-17-ig
Szombat: 9-12-ig

Telefon / Fax:
+36-66/218-370

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT

Alulírott Dinyáné Bánfi Ibolya a Határ Győző Városi Könyvtár nevében eljárva hozzájárulok, hogy az intézmény által készített anyagot, képeket a Gyomaendrődi Települési Értéktár Bizottság felhasználja, nyilvánosságra hozza.

Gyomaendrőd, 2018. március 28.

Dinyáné Bánfi Ibolya
Intézményvezető